

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi merityösopimuslain 1 luvun 1 §:n ja 13 luvun sekä eräiden merimiesten työaikaa ja vuosilomaa koskevien säännösten muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan merityösopimuslain soveltamisalaa laajennettavaksi siten, että osaa lain säännöksistä sovellettaisiin suomalaisella aluksella tehtävään työhön myös silloin, kun työnteko ei perustu työsopimukseen. Lisäksi ehdotetaan luovuttavaksi merityöaikalakiin ja työajasta kotimaan liikenteen aluksissa annettuun lakiin sisältyvistä vahtihenkilöstöä koskevista erityislepoaikasäännöksistä. Muutosten myötä säännökset vastaisivat Suomea sitovia kansainvälisiä si-

toumuksia. Lisäksi merityöaikalain säännös vuorokautisesta enimmäistyöajasta ehdotetaan kumottavaksi.

Esityksessä ehdotetaan korotettavaksi myös merimiesten vuosilomalain vuosilomapalkan ja -korvauksen määräytymisen laskentaprosentti vastaamaan vuosiloman ansaintasäännön muuttumista alle vuoden jatkuneissa työsuhteissa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Johdanto

Kansainvälinen työjärjestö (ILO) hyväksyi vuonna 2006 uuden merityötä koskevan yleissopimuksen, jäljempänä *merityösopimus*, jolla uudistettiin 68 ILO:n aikaisempaa yleissopimusta ja suositusta. Uudessa yleissopimuksessa vahvistettiin kansainväliset vähimmäisnormit merenkulussa tehtävälle työlle. Uudella yleissopimuksella pyritään turvamaan tasapuoliset toimintaedellytykset kansainvälisessä merenkulussa edistämällä merenkulkijoiden työ- ja elinoloja ja lisäämällä kilpailuedellytysten oikeudenmukaisuutta.

Merityösopimuksen soveltamisala on laaja. Yleissopimusta sovelletaan myös muuhun kuin työntekijänä tehtävään työhön. Yleissopimuksen laaja soveltamisala näkyy muun muassa artiklan II mukaisessa merenkulkijan määritelmässä ja toisaalta samaisen artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan yleissopimusta sovelletaan kaikkiin merenkulkijoihin, ellei toisin erikseen todeta. Kunkin säännön ja normin osalta on aina erikseen arvioitava sen

soveltuvuus myös muuhun kuin työntekijän asemassa tehtyyn työhön.

Euroopan yhteisön kansallisten varustamo-yhdistysten keskusjärjestö (ECSA) ja Euroopan kuljetustyöntekijöiden liitto (ETF) ovat 19 päivänä maaliskuuta 2008 allekirjoittaneet sopimuksen vuonna 2006 tehdystä ILO:n merityötä koskevasta yleissopimuksesta. Sopimus on pantu voimaan yhteisön tasolla neuvoston direktiivillä 2009/13/EY, jäljempänä *merityödirektiivi*.

EU-tason merenkulkualan työmarkkina-osapuolten tekemä sopimus on sisällöltään yhdenmukainen ILO:n merityötä koskevan yleissopimuksen kanssa. Siten myös osa direktiivin säännöksistä ulottuu työsuhdetta laajemmalle.

ILO:n merityötä koskevan yleissopimuksen sisältöä on kuvattu yksityiskohtaisemmin hallituksen esityksessä 94. Kansainvälisen merityökonferenssin hyväksymän merityötä koskevan yleissopimuksen, 2006, johdosta (HE 91/2008 vp). Neuvoston merityödirektiivin edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia on käyty läpi valtioneuvoston kirjelmässä (U 43/2008 vp).

Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskeva yleissopimus, jäljempänä *STCW-sopimus*, on tehty vuonna 1978, ja se on tullut kansainvälisesti voimaan 1984. Yleissopimusta muutettiin vuonna 1995 sekä vuonna 2010 muun muassa vahtihenkilöstön vähimmäislepoaikojen osalta.

2 Nykytila ja ehdotetut muutokset

2.1 Harjoittelijoita ja itsenäisiä työnsuorittajia koskeva sääntely

Merityösopimuslain (756/2011) soveltamisalasta säädetään lain 1 luvun 1 §:ssä. Sen mukaan merityösopimuslain soveltamisalaan kuuluu sopimus, jolla työntekijä on sitoutunut henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta taloudellista etuutta vastaan suomalaisessa aluksessa tai työnantajan määräyksestä väliaikaisesti muualla. Suomalaisilla aluksilla tehtävästä työstä suurin osa tehdään työsuhteessa ja tällöin työ kuuluu merityösopimuslain soveltamisalaan.

Työsuhteisten työntekijöiden lisäksi aluksilla työskennellään jossain määrin myös muussa asemassa kuin työntekijänä. Useimmiten kyse on tällöin opiskeluun liittyvästä työharjoittelusta ja vähäisemmässä määrin itsenäisistä työnsuorittajista (self-employed).

ILO:n merityösopimus ja neuvoston merityödirektiivi edellyttävät, että kaikille aluksella työtä tekeville turvataan tietyn tasoiset vähimmäisehdot ja suojelun taso. Tällaisia määräyksiä ovat merenkulkijoiden työntekoa määrittävää sopimusta koskeva sääntö 2 ja normi A2.1, kotimatkaa koskeva sääntö 2.5 ja normi A2.5 sekä sääntö 4.1 ja normi A4.1, jotka koskevat sairaanhoitoa aluksella ja maissa. Työsuhteisten työntekijöiden osalta nämä velvoitteet on täytetty merityösopimuslain asianomaisilla säännöksillä.

Kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ehdotetaan, että merityösopimuslain soveltamisalaa laajennettaisiin siten, että osaa lain säännöksistä sovellettaisiin aluksella työtä tekeviin, vaikka nämä eivät ole työsuhteessa työn teettäjään. Velvoitteiden täyttämisestä

vastaisi työnantajan asemesta laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain (1687/2009) 1 luvun 2 §:n 9 kohdassa tarkoitettu laivanisäntä.

Soveltamisalan laajennus koskisi ensinnäkin lain 1 luvun 3 §:ssä säädettyjä velvoitteita. Jatkossa laivanisäntä vastaisi siitä, että työharjoittelijoiden ja itsenäisten työnsuorittajien kanssa tehdään kirjalliset sisällöltään 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaiset sopimukset samoin kuin siitä, että niitä tehdään riittävä määrä. Kaikilla aluksella työtä tekeville olisi myös oikeus saada 1 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettut tiedot aluksen voimassa olevista katsastustodistuksista ja aluksen liikennealueesta. Laivanisäntä olisi myös velvollinen ilmoittamaan henkilön siirtymisestä aluksesta toiseen sopimuksen voimassaoloaikana siten kuin laivaväen luetteloinnista annetussa laissa (1360/2006) säädetään.

Toiseksi merityösopimuslain 2 luvun 12 §:ssä säädetty oikeus saada asianmukaista sairaanhoitoa ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan kaikkia aluksella työskenteleviä näiden oikeudellisesta asemasta riippumatta. Kolmas soveltamisalan laajennus koskisi lain 3 luvun 2 ja 3 §:ssä säädettyä oikeutta vapaaseen kotimatkaan työnteon päättyessä ja siihen liittyvää matkan järjestämisvelvollisuutta. Kotimatkan maksaneella laivanisännällä ei olisi oikeutta saada korvausta maksamistaan kustannuksista valtion varoista.

Lain 13 luvun 16 §:ssä säädetään henkilökohtaisen omaisuuden menettämisestä maksettavasta korvauksesta. Säännöksen soveltamisalan laajennuksen myötä laivanisäntä vastaisi henkilökohtaisen omaisuuden menettämisestä maksettavasta korvauksesta niiden aluksella työskentelevien henkilöiden osalta, jotka eivät ole työsuhteisia työntekijöitä.

Edellä selostetut muutokset toteutettaisiin lisäämällä merityösopimuslain 1 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti. Uudessa säännöksessä viitattaisiin lain 13 luvun 17 a §:ään. Viimeksi mainitussa lainkohdassa puolestaan yksilöitäisiin säännökset, joita sovellettaisiin myös muuhun kuin työsuhteessa tehtävään työhön.

Laivanisännän vastuuta koskevalla säännöksellä ei oteta kantaa siihen, kuka viime kädessä on velvollinen kustannukset maksamaan eikä mahdolliseen meripanttioikeuteen.

2.2 Vähimmäislepoaikaa koskeva sääntely

ILO:n merityösopimuksen ja EU:n merityöaikalakiin mukaan jäsenvaltiot voivat työaikasääntelyssään valita joko enimmäistyöaikojen tai vähimmäislepoaikojen sääntelyn. Merityöaikalain (296/1976) samoin kuin työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetussa laissa (248/1982) on valittu sääntelytavaksi vähimmäislepoajat. Tämän linjavalinnan osalta lakeihin ei ehdoteta muutoksia.

Merityöaikalain 9 §:n ylityön teettämistä koskevassa säännöksessä säädetään vuorokautisesta enimmäistyöajasta. Säännöksen mukaan työntekijän työaika vuorokaudessa ei saa ylittää 16 tuntia. Koska työntekijän lepoaikoja seurataan juoksevasti kunkin 24 tunnin ajanjaksolla eikä vuorokaudessa ja koska peräkkäisten lepoaikojen väli ei ehdotetun säännöksen mukaan voi olla 14 tuntia pidempi, vuorokautista enimmäistyöaikaa koskeva 9 §:n 2 momentin säännös ehdotetaan poistettavaksi.

Merityöaikalain 9 a §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan muihin aluksella työskenteleviin kuin vahtihenkilöihin ja 3 momenttia vahtihenkilöstöön. Lisäksi pykälässä säädetään työntekijöiden oikeudesta korvaavaan lepoaikaan pykälässä tarkoitetun lepoajan häiriintyneessä työkutsun vuoksi sekä lepoaikasääntösten vaikutuksesta työn teettämiseen poikkeuksellisissa oloissa. Pykälässä säädetään myös siitä, milloin taukoa pidetään laissa tarkoitettuna lepoaikana.

Pykälän 1 momentin mukaan työntekijälle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika. Vaikka kysymyksessä on vuorokausilepoon rinnastuva lepoaika, sen vähimmäismäärää ei ole sidottu vuorokautteen vaan vähimmäislepoajan toteutumista tarkkaillaan ”juoksevasti” jokaisen 24 tunnin ajanjakson aikana.

Työntekijälle annettavaa vähimmäislepoaikaa on 24 tunnin ajanjakson ohella tarkasteltava myös seitsemän päivän jakson aikana. Momentin mukaan jokaisen seitsemän päivän jakson aikana työntekijälle on annettava yhteensä vähintään 77 tunnin lepoaika.

Pykälän 2 momentissa säädetään mahdollisuudesta jakaa vuorokautinen lepoaika kah-

teen jaksoon. Tällöin toisen jaksoista on oltava vähintään kuuden tunnin pituinen. Lisäksi säädetään siitä, että työntekijän 10 tunnin yhtäjaksoista vuorokausilepoa voidaan lyhentää kuuteen tuntiin enintään kahden peräkkäisen 24 tunnin aikana. Tällöin on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan korvaavat lepoajat niin, että jokaisen seitsemän päivän ajanjakson aikana työntekijä saa yhteensä 77 tunnin lepoajan.

Pykälän 3 momentissa säädetään vahtihenkilöstön vähimmäislepoajoista. Sääntely on perustunut Kansainvälisen merenkulkujärjestö IMO:n koulutusta ja vahdinpitoa koskevan STCW-sopimuksen määräyksiin.

Vahdinpito järjestetään aluksilla yleensä ympärivuorokautisena toimintana lähinnä komentosilta-, kansi- ja konevahteina. Vahtihenkilöstö työskentelee tällöin yleensä vuoroissa ennalta suunnitellun työaikajärjestelmän mukaisesti.

Momentin mukaan vahtihenkilöstölle on annettava jokaisen 24 tunnin jakson aikana vähintään 10 tunnin lepoaika. Lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon siten, että toinen jaksoista on pituudeltaan vähintään kuusi tuntia. Vahtihenkilöstön vähimmäislepoaika voidaan lyhentää enintään kahden peräkkäisen 24 tunnin aikana kerrallaan kuuteen tuntiin, jos työntekijälle annetaan jokaisen seitsemän vuorokauden ajanjakson aikana vähintään 70 tunnin lepoaika. Korvaavien lepoaikojen antamisen ajankohtien tulee näkyä merityöaikalain 19 a §:ssä tarkoitettua työ- tai vahtivuoroluettelosta.

STCW-sopimuksen uudistamisen jälkeen merityöaikalain 9 a §:ssä ei ole enää perusteita säilyttää eri vähimmäisleposääntöksiä vahtihenkilöstölle ja muulle henkilöstölle. Tällä perusteella pykälän 3 momentti ehdotetaan poistettavaksi.

Työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 12 §:ssä on merityöaikalain 9 a §:ää vastaavat säännökset vähimmäislepoajoista.

Merenkulkijoiden vähimmäislepoaikojen tulee täyttää paitsi ILO:n merityösopimuksen ja merityöaikalakiin myös STCW-sopimuksen vaatimukset. STCW-sopimusta uudistettiin kesällä 2010 siten, että myös vahtihenkilöstön vähimmäislepoajat vastaavat ILO:n merityösopimuksen vaatimuksia.

Uudistetun sopimuksen mukaan vahtihenkilöstölle on annettava jokaisen seitsemän päivän aikana 77 tunnin lepoaika ja peräkkäisten lepoaikojen väli saa olla enintään 14 tuntia. STCW-sopimuksen mukaan muutokset on saatettava kansallisesti voimaan tammikuun alusta 2012.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kaikkien merenkulkijoiden vähimmäislepoajoista jokaisen 24 tunnin ajanjaksolla ja toisaalta jokaisen seitsemän päivän ajanjaksolla. Momentin mukaan työntekijälle on annettava 10 tunnin lepoaika jokaisen 24 tunnin aikana ja jokaisen seitsemän päivän jakson aikana työntekijälle on turvattava yhteensä vähintään 77 tunnin lepoaika. Näin ollen, jos työntekijälle annetaan kuutena päivänä 10 tunnin lepoaika, seitsemäntenä päivänä hänelle on annettava 17 tunnin lepoaika.

Lepoaikojen tarkoituksena on turvata työntekijöille riittävä aika palautua työn fyysisistä ja henkisistä rasituksista. Tämä on tärkeää sekä yleisen meriturvallisuuden että työntekijöiden työturvallisuuden kannalta.

Joissakin tapauksissa lepoaikojen yhdenjaksoinen pitäminen ei kuitenkaan ole mahdollista. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin edelleen mahdollisuudesta jakaa vuorokautinen lepoaika kahteen jaksoon. Tällöin toisen jaksoista on oltava vähintään kuuden tunnin pituinen. Tällöinkin edellytyksenä on, että työntekijälle annetaan jokaisen seitsemän päivän ajanjakson aikana vähintään 77 tunnin lepoaika. Momenttiin lisättäisiin myös säännös, jonka mukaan peräkkäisten lepoaikojen välinen aika ei saisi olla 14 tuntia pidempi. Säännös vastaa merityöaikadirektiivin, ILO:n merityösopimuksen sekä IMO:n STCW-sopimuksen vaatimuksia.

Työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 10 §:ssä säädetään ylityön teettämistä koskevista poikkeuksista ja lepoaikoja koskevista rajoituksista. Ehdotetut muutokset lepoaikoihin eivät rajoita työntekijöiden käyttämistä 10 §:ssä tarkoitettuun työhön.

Työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 12 §:n vähimmäislepoaikasäännöstä ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla kuin merityöaikalain 9 a §:ää.

2.3 Vuosilomasääntelyä koskevat muutokset

ILO:n merityösopimuksen ja merityödirektiivin mukaan merimiehet ansaitsevat vuosilomaa heti työsuhteen alusta lukien kaksi ja puoli arkipäivää kutakin täyttä lomanmääräytymiskuukautta kohden. Muutokset toteutettiin merimiesten vuosilomalain muuttamisesta annetulla lailla 1025/2011. Samassa yhteydessä ei kuitenkaan muutettu lain vuosilomakorvausta koskevia säännöksiä.

Jotta vuosiloman ansainta ja lomakorvaus vastaisivat toisiaan, ehdotetaan merimiesten vuosilomalain (433/1984) 17 a §:n 1 momenttia, 18 §:n 2 momenttia ja 19 a §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että kahdeksan ja puolen prosentin sijaan lomakorvausena maksettaisiin 11 prosenttia lomanmääräytymisvuoden ansioista. Muutoin lomakorvauksen laskentasäännöt pysyisivät entisellään. Voimassa olevan lain 17 a §:n 2 momentti, jossa säädetään lomakorvausprosentista alle vuoden kestäneissä työsuhteissa, ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Lomakorvauksen laskennassa noudatettava prosentista ehdotetaan lakiin otettavaksi erityinen siirtymäsäännös. Lomakorvauksen suuruus määräytyisi sen kertymäaikana voimassa olleiden säännösten mukaan. Alle vuoden kestäneissä työsuhteissa lomakorvausprosentti olisi 8,5 lain voimaantuloa edeltävältä ajalta. Lain voimaantulon jälkeen lomakorvauksen määrä olisi 17 a §:n, 18 §:n 3 momentin ja 19 a §:n 1 momentin mukaisesti 11 prosenttia työsuhteen kestosta riippumatta.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä toteutettavat muutokset johtuvat Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden toteuttamisesta.

Vahtihenkilöstön vähimmäislepoaikasäännöksiin kohdistuvilla muutoksilla ei ole olennaisia varustamoiden kustannuksia lisääviä vaikutuksia.

Merimiesten vuosilomalain muutoksista aiheutuu varustamoille lisäkustannuksia, joiden arvioidaan olevan vuositasolla 150 000 euroa.

4 Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivassa merimiesasiain neuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä merenkulkualan työmarkkinajärjestöt. Esitys on yksimielinen.

5 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**merityösopimuslain 1 luvun 1 §:n ja 13 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään merityösopimuslain (756/2011) 1 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti ja 13 lukuun uusi 17 a § seuraavasti:

17 a §

1 luku

Laivanisännän vastuu aluksella ilman työsopimusta työskentelevistä

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Jos aluksella tehdään työtä, joka ei perustu työsopimukseen, laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain (1687/2009) 1 luvun 2 §:n 9 kohdassa tarkoitettu laivanisäntä vastaa siitä, että aluksella työtä tekevän kanssa tehdään kirjallinen sopimus, josta käyvät ilmi vastaavat asiat kuin 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan työsopimuksesta on käytävä ilmi. Laivanisäntä vastaa myös siitä, että työtä aluksella ilman työsopimusta tekevään sovelletaan, mitä 1 luvun 3 §:n 3—5 momentissa, 2 luvun 12 §:ssä, 3 luvun 2 ja 3 §:ssä sekä 13 luvun 16 §:ssä säädetään.

—————
Tämän lain eräiden säännösten soveltamisesta muuhun kuin työsopimuksen perusteella tehtävään työhön säädetään 13 luvun 17 a §:ssä.

13 luku

Erinäiset säännökset

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**merityöaikalain 9 ja 9 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityöaikalain (296/1976) 9 §:n 2 momentti ja 9 a §, sellaisena kuin niistä on 9 a § laissa 151/2001, seuraavasti:

9 §

Ylityön teettäminen

 Työntekijää saa säännöllisen vuorokautisen työajan lisäksi pitää ylityössä enintään 16 tuntia viikossa.

9 a §

Vähimmäislepoaika

Työntekijälle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika

(*vuorokausilepo*) ja jokaisen seitsemän päivän jakson aikana yhteensä vähintään 77 tunnin lepoaika.

Vuorokautinen lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon siten, että toisen jaksoista on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään kuusi tuntia. Peräkkäisten lepoaikojen väli ei saa olla 14 tuntia pidempi.

Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työkuusien vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika.

Alle 30 minuutin taukoa ei lueta 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun lepoaikaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 152/2001 ja osaksi laissa 1027/2011, seuraavasti:

12 §

Vuorokautinen lepoaika

Työntekijälle on annettava jokaisen 24 tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika (*vuorokausilepo*) ja jokaisen seitsemän päivän jakson aikana yhteensä vähintään 77 tunnin lepoaika.

Vuorokautinen lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon siten, että toisen

jaksoista on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään kuusi tuntia. Peräkkäisten lepoaikojen väli ei saa olla 14 tuntia pidempi.

Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työkuksujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika.

Alle 30 minuutin taukoa ei lueta 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun lepoaikaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**merimiesten vuosilomalain 17 a, 18 ja 19 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten vuosilomalain (433/1984) 17 a §, 18 §:n 3 momentti ja 19 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 343/1998, seuraavasti:

17 a §

Lomakorvaus työsuhteen jatkuessa

Työntekijälle, joka sopimuksen mukaisesti on lomanmääräytymiskauden aikana työssä niin harvoina päivinä tai niin lyhyen ajan, ettei hänelle tästä syystä kerry ainoatakaan 3 §:n mukaista täyttä lomanmääräytymiskaukautta tai vain osa kalenterikuukausista on täysiä lomanmääräytymiskaukautta, suoritetaan, jos hän lomanmääräytymiskauden aikana on ollut työssä yhteensä vähintään kuusi tuntia, lomapalkan asemesta lomakorvauksena 11 prosenttia edellisen lomanmääräyty-

miskauden aikana maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta. Palkkaan, jota korotetaan 13 §:n 2 momentissa säädettyllä kertoimella, ei lasketa mukaan lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusosaa eikä rahana maksettavaa vastikekorvausta.

18 §

Lomakorvaus työsuhteen päättyessä

Työntekijälle, jota 17 a §:ssä tarkoitetaan, suoritetaan työsuhteen päättyessä, jos hän sen

aikana on ollut työssä vähintään kuusi tuntia, lomakorvauksena 11 prosenttia hänelle 17 a §:n mukaan määräytyvästä palkasta siltä ajalta, jolta hän siihen mennessä ei ole saanut lomakorvausta.

19 a §

Lomakorvaus usean työsuhteen perusteella

Jos työntekijä on ollut saman työnantajan palveluksessa useammassa kuin yhdessä työsuhteessa yhteensä vähintään kuusi tuntia saman kalenterikuukauden aikana eikä hänel-

lä muutoin ole oikeutta vuosilomaan eikä lomakorvaukseen, hänelle maksetaan lomakorvauksena 11 prosenttia kalenterikuukauden aikana ansaitusta palkasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa ansaittu 17 a §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 a §:n 1 momentissa tarkoitettu lomakorvaus määräytyy lomakorvauksen kertymäaikana voimassa olleiden säännösten mukaan.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Lauri Ihalainen*

1.

Laki**merityösopimuslain 1 luvun 1 §:n ja 13 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään merityösopimuslain (756/2011) 1 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti ja 13 lukuun uusi 17 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain eräiden säännösten soveltamisesta muuhun kuin työsopimuksen perusteella tehtävään työhön säädetään 13 luvun 17 a §:ssä.

13 luku

Erinäiset säännökset

17 a §

Laivanisännän vastuu aluksella ilman työsopimusta työskentelevistä

Jos aluksella tehdään työtä, joka ei perustu työsopimukseen, laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain (1687/2009) 1 luvun 2 §:n 9 kohdassa tarkoitettu laivanisäntä vastaa siitä, että aluksella työtä tekevän kanssa tehdään kirjallinen sopimus, josta käyvät ilmi vastaavat asiat kuin 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan työsopimuksesta on käytävä ilmi. Laivanisäntä vastaa myös siitä, että työtä aluksella ilman työsopimusta tekevään sovelletaan, mitä 1 luvun 3 §:n 3—5 momentissa, 2 luvun 12 §:ssä, 3 luvun 2 ja 3 §:ssä sekä 13 luvun 16 §:ssä

säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____
kuuta _____
20 .

2.

Laki**merityöaikalain 9 ja 9 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityöaikalain (296/1976) 9 §:n 2 momentti ja 9 a §, sellaisena kuin niistä on 9
a § laissa 151/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

*Ylityön teettäminen**Ylityön teettäminen*

Työntekijää saa säännöllisen vuorokautisen
työajan lisäksi pitää ylityössä enintään 16
tuntia viikossa. *Työaika vuorokaudessa saa
kuitenkin olla enintään 16 tuntia.*

Työntekijää saa säännöllisen vuorokautisen
työajan lisäksi pitää ylityössä enintään 16
tuntia viikossa.

9 a §

9 a §

*Vähimmäislepoaika**Vähimmäislepoaika*

Työntekijälle on annettava jokaisen 24 tun-
nin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika (*vuorokausilepo*) ja jokaisen seitsemän päivän
jakson aikana yhteensä vähintään 77 tunnin
lepoaika.

Vuorokautinen lepoaika voidaan jakaa
enintään kahteen jaksoon siten, että toisen
jaksoista on kestettävä yhtäjaksoisesti vähin-
tään kuusi tuntia. Lepoaika voidaan lyhentää
enintään kahden peräkkäisen 24 tunnin aikana
kerrallaan kuuteen tuntiin, jos työntekijälle
annetaan jokaisen seitsemän päivän ajanjak-
son aikana vähintään 77 tunnin lepoaika.

*Vahtihenkilöstölle on annettava jokaisen 24
tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika.
Lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen
jaksoon siten, että toisen jaksoista on kestet-
tävä yhtäjaksoisesti vähintään kuusi tuntia.*

Työntekijälle on annettava jokaisen 24 tun-
nin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika
(*vuorokausilepo*) ja jokaisen seitsemän päi-
vän jakson aikana yhteensä vähintään 77
tunnin lepoaika.

Vuorokautinen lepoaika voidaan jakaa
enintään kahteen jaksoon siten, että toisen
jaksoista on kestettävä yhtäjaksoisesti vähin-
tään kuusi tuntia. *Peräkkäisten lepoaikojen
väli ei saa olla 14 tuntia pidempi.*

Vahtihenkilöstön lepoaikaa voidaan lyhentää 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos työntekijälle annetaan jokaisen seitsemän päivän ajanjakson aikana vähintään 70 tunnin lepoaika.

Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työku-
sujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä
korvaava lepoaika.

Alle 30 minuutin taukoa ei lueta 1—3 mo-
mentissa tarkoitettuun lepoaikaan.

Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työku-
sujen vuoksi, hänelle on annettava riittävä
korvaava lepoaika.

Alle 30 minuutin taukoa ei lueta 1 ja 2
momentissa tarkoitettuun lepoaikaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

3.

Laki

työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain (248/1982) 12 §, sellaisena
kuin se on laissa 152/2001 ja osaksi laissa 1027/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Vuorokautinen lepoaika

Vuorokautinen lepoaika

Työntekijälle on annettava jokaisen 24 tun-
nin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika (*vuorokausilepo*) ja jokaisen seitsemän päivän
jakson aikana yhteensä vähintään 77 tunnin
lepoaika.

Vuorokautinen lepoaika voidaan jakaa
enintään kahteen jaksoon siten, että toisen
jaksoista on kestettävä yhtäjaksoisesti vähin-
tään kuusi tuntia. Lepoaika voidaan lyhentää
enintään kahden peräkkäisen 24 tunnin aikana
kerrallaan kuuteen tuntiin, jos työntekijälle
annetaan jokaisen seitsemän päivän ajanjak-
son aikana vähintään 77 tunnin lepoaika.

*Vahtihenkilöstölle on annettava jokaisen 24
tunnin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika.
Lepoaika voidaan jakaa enintään kahteen
jaksoon siten, että toisen jaksoista on kestet-
tävä yhdenjaksoisesti vähintään kuusi tuntia.
Vahtihenkilöstön lepoaikaa voidaan lyhentää*

Työntekijälle on annettava jokaisen 24 tun-
nin aikana vähintään 10 tunnin lepoaika (*vuorokausilepo*) ja jokaisen seitsemän päi-
vän jakson aikana yhteensä vähintään 77
tunnin lepoaika.

Vuorokautinen lepoaika voidaan jakaa
enintään kahteen jaksoon siten, että toisen
jaksoista on kestettävä yhtäjaksoisesti vähin-
tään kuusi tuntia. *Peräkkäisten lepoaikojen
väli ei saa olla 14 tuntia pidempi.*

Voimassa oleva laki

2 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos työntekijälle annetaan jokaisen seitsemän päivän ajanjakson aikana vähintään 70 tunnin lepoaika.

Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työkuusien vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika.

Alle 30 minuutin taukoa ei lueta 1—3 momentissa tarkoitettuun lepoaikaan

Jos työntekijän lepoaika häiriintyy työkuusien vuoksi, hänelle on annettava riittävä korvaava lepoaika.

Alle 30 minuutin taukoa ei lueta 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun lepoaikaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

merimiesten vuosilomalain 17 a, 18 ja 19 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan merimiesten vuosilomalain (433/1984) 17 a §, 18 §:n 3 momentti ja 19 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 343/1998, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 a §

17 a §

Lomakorvaus työsuhteen jatkuessa

Lomakorvaus työsuhteen jatkuessa

Työntekijälle, joka sopimuksen mukaisesti on lomanmääräytymiskauden aikana työssä niin harvoina päivinä tai niin lyhyen ajan, ettei hänelle tästä syystä kerry ainoatakaan 3 §:n mukaista täyttä lomanmääräytymiskuukautta tai vain osa kalenterikuukausista on täysiä lomanmääräytymiskuukausia, suoritetaan, mikäli hän lomanmääräytymiskauden aikana on ollut työssä yhteensä vähintään kuusi tuntia, lomapalkan asemasta lomakorvauksena kahdeksan ja puoli prosenttia edellisen lomanmääräytymiskauden aikana maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta. Palkkaan, jota korotetaan 13 §:n 2 momentissa säädetyllä kertoimella, ei lasketa mukaan lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusosaa eikä rahana maksettavaa vastikekorvausta.

Sellaiselle työntekijälle, jonka työsuhde on lomakautta edeltävän lomanmääräytymiskauden loppuun mennessä keskeytymättä jat-

Työntekijälle, joka sopimuksen mukaisesti on lomanmääräytymiskauden aikana työssä niin harvoina päivinä tai niin lyhyen ajan, ettei hänelle tästä syystä kerry ainoatakaan 3 §:n mukaista täyttä lomanmääräytymiskuukautta tai vain osa kalenterikuukausista on täysiä lomanmääräytymiskuukausia, suoritetaan, jos hän lomanmääräytymiskauden aikana on ollut työssä yhteensä vähintään kuusi tuntia, lomapalkan asemasta lomakorvauksena 11 prosenttia edellisen lomanmääräytymiskauden aikana maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta. Palkkaan, jota korotetaan 13 §:n 2 momentissa säädetyllä kertoimella, ei lasketa mukaan lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusosaa eikä rahana maksettavaa vastikekorvausta.

kunut vähintään yhden vuoden, suoritetaan lomakorvausta 11 prosenttia 1 momentin mukaan määräytyvästä palkasta.

18 §

Lomakorvaus työsuhteen päättyessä

Työntekijälle, jota 17 a §:ssä tarkoitetaan, suoritetaan työsuhteen päättyessä, jos hän sen aikana on ollut työssä vähintään kuusi tuntia, lomakorvauksena kahdeksan ja puoli prosenttia hänelle 17 a §:n mukaan määräytyvästä palkasta siltä ajalta, jolta hän siihen mennessä ei ole saanut lomakorvausta. *Sellaiselle 17 a §:ssä tarkoitettulle työntekijälle, jonka työsuhde on jatkunut vähintään yhden vuoden, suoritetaan lomakorvausta 11 prosenttia hänelle 17 a §:n mukaan määräytyvästä palkasta siltä ajalta, jolta hän siihen mennessä ei ole saanut korvausta.*

19 a §

Lomakorvaus usean työsuhteen perusteella

Jos työntekijä on ollut saman työnantajan palveluksessa useammassa kuin yhdessä työsuhteessa yhteensä vähintään kuusi tuntia saman kalenterikuukauden aikana eikä hänellä muutoin ole oikeutta vuosilomaan tai lomakorvaukseen, hänelle maksetaan lomakorvauksena kahdeksan ja puoli prosenttia kalenterikuukauden aikana ansaitusta palkasta.

18 §

Lomakorvaus työsuhteen päättyessä

Työntekijälle, jota 17 a §:ssä tarkoitetaan, suoritetaan työsuhteen päättyessä, jos hän sen aikana on ollut työssä vähintään kuusi tuntia, lomakorvauksena 11 prosenttia hänelle 17 a §:n mukaan määräytyvästä palkasta siltä ajalta, jolta hän siihen mennessä ei ole saanut lomakorvausta.

19 a §

Lomakorvaus usean työsuhteen perusteella

Jos työntekijä on ollut saman työnantajan palveluksessa useammassa kuin yhdessä työsuhteessa yhteensä vähintään kuusi tuntia saman kalenterikuukauden aikana eikä hänellä muutoin ole oikeutta vuosilomaan eikä lomakorvaukseen, hänelle maksetaan lomakorvauksena 11 prosenttia kalenterikuukauden aikana ansaitusta palkasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa ansaittu 17 a §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 a §:n 1 momentissa tarkoitettu lomakorvaus määräytyy lomakorvauksen kertymäaikana voimassa olleiden säännösten mukaan.
